

SETMANARI IL·L·STRAT DE LITERATURA NOVA I ANUNCIS

Número Extraordinari

◆ 15 CÈNTIMS ◆

SURT LOS DISSAPTES

◆ 15 CÈNTIMS ◆

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

En Barcelona. Ptas. 2 trimestre.
 Fora ciutat. 2
 Los suscriptors del interior reben
 las obras del folletí encuader-
 nadas.

Director: D. JOAN BRÚ SANCLEMENT

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:
 Carrer de las Cabras, 13, segón.
 Bussó á la escala.

PREUS DE CADA NÚMERO:

Número corrent. . . . . 10 cts.
 » extraordinari. . . . . 15 »
 Los números atrassats son al ma-
 teix preu y sense folletí.

JOAN FIVALLER

Tots los àmichs de saber la Historia de Catalunya, coneixen la figura del ilustre conseller de Barcelona cual nom ha passat á la posteritat per la digna entesa ab que va presentarse davant del rey D. Ferran d' Antequera, demanantli cumplir, com á primer ciudadá del Estat, lo pago dels impostos comunals establerts per lo Consell de Cent.

L' acte de Fivaller li ha valgut una popularitat que ha arribat fins á nostres dias, y avuy encara es citat lo seu nom com á exemple d' administrador honrat de Barcelona.

Va perteneixer al Consell allá per los anys de 1406 á 1407, y 1411 á 1412.

Torná á ser nombrat pera tant alt càrrech algún temps després, y á 28 de febrer de 1416, fou cuan succehí lo fet histórich que va immortalisar sa memoria.

B.

TEATRO CATALÁ

OEI... UH!... AH!... ¿QUE SERÁ?.—Disbarat comich en un acte, en prosa, original de D. R. Rocavert. Estrenat la nit del 2 en lo teatro de la Unión Republicana.

No estigué gaire acertat l' autor de aquesta joguina, ja que no logrú interessar gran cosa al publich per quin motiu va ser rebuda ab fredor.

UN RATO EN LO CUARTELILLO.—Monólech, en vers, original de D. Joseph M. Solanas, estrenat la tarde del 10 en la Societat Tertulia Familiar.

Poch real es lo personatge d' aquesta obreta, provenint aquest defecte, de lo inverossimil que resulta tot lo qu' esplica haver fet. Lo recitá regularment l' aficionat Sr. Bosch, que n' hauria surti més ayrós si l' hagués tingut més estudiat.

A LAS FOSCAS.—Monólech, en vers, original de D. Salvador Bonavía, estrenat la tarde del 10 en la Societat Claris.

Ha comensat bé l' autor ab aquest primer ensaig dramátich. Dintre los escassos límits que permet un monólech, ha sapigut trovar interés, demostrant disposició pera 'l género. La versificació es cuydada.

Lo desempenyá, ab carinyo, lo jove Sr. March que, junt ab l' autor, foren demanats ab insistencia.

J. X.

EXPOSICIÓ DEL LLIBRE

→ L' IMPREMTA Y 'L GRABAT ←

L' «Ateneo Barcelonés» ha tingut lo pensament laudable d' obrir aquesta exposició que ha sigut profundament secundat per corporacions y particulars poseedors de llibres, folletos, mapas, grabats, litografias, encuadernacions y demés materials que rodonejan l' idea d' aquella ilustrada corporació.

L' exhibició 's concreta á l' art y á l' indústria de Catalunya referents al objecte del concurs. Y com que s' han portat al Ateneo llibres y documents rarissims d' èpocas y successos especials, resulta que l' exposició, ademés de manifestar l' historia catalana del Llibre, l' Impremta y 'l Grabat, es utilissima pels aficionats á l' historia general de nostra regió, que, prenent nota de lo exposat, sabrán ahont recorre pels estudis que 'ls hi sigiun convenientes.

En tots conceptes donchs, es d' agrahir al «Ateneo Barcelonés» aquest bon acort, y l' acertada manera de realisar-lo.

Ordenats los llibres, documents y láminas en vitrinas, designant en cada una 'l sigle á que pertany lo exposat en ella, pot lo visitant ferse càrrecu de tota l' exposició, apreciant la senda que en Catalunya ha anat seguint l' estampació, fins arribar al actual estat d' avens que, especialment en Barcelona, es notable y de gran importancia.

Una vitrina hi ha solament que conté estampacions de diferents èpocas, que es la dedicada esclussivament á las obras de Cervantes estampadas en Catalunya; instalació en forma de pirámide, rematant ab lo busto que del príncep dels novelistas va esculpturá 'l malaguanyat artista en Rossendo Novas.

Mereixia aquesta distinció aquell inimitable autor castellá, que en varias de sas novelas clogia á la capital nostra y 'l carácter dels seus habitants y que precisament al fer venir á Barcelona 'l seu héroe manxego, va idear que visités una impremta, de qué D. Quixot va contentarse molt, perquè fins allavors no havia vist cap establiment d' aquella naturalesa.

Ab aquesta especial instalació, que conté nombrosas edicions de las obras del famós novelista, publicadas desde 'l sigle XVI fins á nostres días, se demostra que 'ls catalans han comprés lo mérit sobressalient d' aquell assombrós ingeni, corresponent ab aixó al bon concepte que d' ells ne tenia format.

Algunas d' aquestas edicions son ilustradas, ab grabats intercalats en lo text las primeras, y ab láminas separadas las posteriors. Entre aquestas, hi ha 'l «Don Quixot» publicat en 1840 per D. Anton Bergnes y Companyia, ab profusió de láminas grabadas al boix, degudas á un dibuixant francés, fetas ab molt acert, qual edició es de las mes luxosas que coneixém d' aquesta obra, tant per l' ilustració, com per l' estampació y la bondat del paper.

Las demés instalacions son ordenadas, com hem dit, per sigles, desde 'l XV en que sigué inventada l' impremta, que es lo *flat lux* de la civilitació moderna.

Avans d' aquesta invenció, las obras debian conservar-se escrites á ma, y es incalculable 'l número de las

que 's deuen haber perdut, aixís com de las que 'ns han sigut trasmesas pels copistas, las infidelitats que deuen contenir desde son primitiu original. Algunas d' ellas son mutiladas, ó quan menos se n' han extraïat fragments notables.

De Homero sabém per Aristoteles y altres autors que havia escrit obras de las que sols ne tenim lo nom.

L' Iliada del mateix Homero, que entre 'ls seus mérits té 'l d' ésser lo poema d' argument mes interessant que coneixém, es evidentment incomplet. S' anuncia en ell la destrucció de Troya pels Grechs, á n' aquest fet tendeix lo poema y acaban los seus vintiquatre cants sense sisquera constarhi la definitiva presa d' Ilió, ciutadela de Troya.

Ademés, segons manifestació dels deus en l' epopeya, Aquiles ha de morir en los camps troyans, als peus de las murallas d' Ilió; 'l propi héroe, sab que no té de retornar á sa patria, per revelació dels deus y de la sombra del seu amic Patroclo; y acaba l' Iliada que coneixém, no ab la mort, sino ab la victoria d' Aquiles sobre Héctor.

¿Es que Homero no acabá lo que s' havia proposat descriure? No es probable que aixó siga, perquè es sapigut que després de l' Iliada va escriure l' Odissea y altres obras, y ab un sol cant més podfa deixar terminada aquella. Lo probable es que s' haurá perdut l' acabament d' aquell modelo literari, en lo qual se 'ns descriuhen tan bé las costams d' aquell temps.

Desde l' invenció de l' impremta, las obras s' han conservat tals com sos autors las escrigueren, sense mes faltas que las erradas de la composició, que per recla general lo mateix lector se las corretgeix, ó las subsana 'l propi autor en successivas edicions.

Per altra part, la propagació dels coneixements científics, la facilitat en l' adquisició de llibres y la promtitut en tenir noticia de tot lo que en lo mon passa, donan á tal invent la primacia entre 'ls elements civilisadors.

CONRAT ROURE.

UN FANTASMA

—¡Y com se vá esllanguint!

—Si segueix aixís, no tenim *llauneret* per quatre días.

—No, ja 's veu que la senyora Antonia deu tenir ganas de tornar á enviduar...

—No 's cregui, lo que es ella, la senyora Antonia, de poch temps á n' aquesta part, també ha perdut moltíssim.

Aixís retallaban duas antigas vebinas del barri ahont vivia l' Albert, lo *llauneret* com deyan ellas, porque ab aquest diminiuti era conegut en aquell carrer, y ahont morí pochés días després de aquets enrahonaments.

Per cert que las *estisoras* de aquellas donas no treballavan gaire sí, cuant menos referintse á l' Antonia y l' Albert. ¡No n' hi hauria hagut poca de diferencia si haguesin sapigut la més mínima part de la tragedia qu' es desarrollava en aquella antiga y típica botiga.

En vida del senyor Andreu, primer marit de l' Antonia que sigué qui fundá l' establiment, entrá l' Albert á la casa en caracter d' aprenent del ofici *llauner*. L' Al-

bert que tenia alashoras quinze anys, era un xicot aixejrit, alegre, enrahonador y bon feyner. Agafá l' ofici ab tan gran carinyo, que prompte aná possehint tots los secrets, pera 'l domini de la llauna, de la que 'n treya, ab perfecció, las formas més variadas que poden construhirse ab aquest flexible mat rial

Per aquets motius y altres conceptes lo noy se feya estimar.

¡Y que no sigué poca la voluntat que 'l senyor Andreu va posarli!

Orfe l' Albert á la edat de deu anys, de pares obrers, no li quedá altre amparo ni més familia que una tia. La pobra essent un escarrás del trevall, ab prou fnyas se guanyava las caixaladas, de manera que la dona no podia cuidarse gaire del nevot, no pas per la falta de volunta! Aixís es que prová de inclinarlo desseguit al trevall. Al comensament tingué la mala sort de que en los diferents oficis que 'l posá, sia perqué l' un no li agrada va ó en l' altre los companys l' endistreyan, no 'n tregué rés de bo, fins que per fi aná á rauter á casa del senyor Andreu. A qui sí que 'l tingué ben colocat! Al cap de una temporada va donarsen per ditjosa.

—Ja no li pot faltar res—se deya—un matrimoni sense familia que l' han prés de tan grat que se 'l miran com á un fill. Li ensenyarán l' ofici, casa á tot está, menjat y vestit. Lo qu' es per aquest cantó, no necesito res més, ja puch viurer descansada.

Y la dona tenia rahó perque tantas vegadas com lo veya li havia dit ell mateix:

—Si, tia, si estich mol bé: no 'm falta res...

—Donchs procura conservarho, fill meu.

Llástima que la bona dona no pogue véureho gaire temps. Morien un' recó d' hospital dedicant son últim pensament al fill de sa germana.

Per altra part l' afecte del matrimoni llauner aná creixent pera l' Albert. Lo senyor Andreu, digué un dia á la seva dona:

—Mira, noya; no tenim familia. Aquest xicot sera 'l nostre hereu. No podém llegarli cap fortuna, pero lo que aném aborrant y la botigueta, si ell se porta bé, ja pot campársela y nosaltres tenir una bona vellesa.

Era aquesta una de las pocas cosas en que aquell matrimoni anavan conformes. No es que visquessin malament, pero 'ls vint y sis anys de més que tenia ell, y un malahit afech que no 'l deixaba so-segar, era un falca desnivelladora de gustos y parers. Més sempre tingueren lo mérit del dissimulo que 'ls feya viurer ab relativa pau y armonia.

Y transcorregué 'l temps, prosperant l' Albert, fentse home y sentint cada dia més afecte per aquells que tant l' estimavan, especialment aquest afecte 'l sentí més intens pera la senyora Antonia. De sopte las demostracions de carinyo per part de l' Antonia sufriren un canbi radical. Deixaren d' esser tant francas com avans, especialment cuant lo seu marit estava au-ent, portorbantse y enrogintse devant del que s' havia cregut pobguer estimar tota la vida com á un fill, y notar ara qu' era ben distint l' afecte que per ell sentia.

Comprenqué l' Albert aquesta influencia y com qu' ell molt d' avans ja 's trobava en consemblant estat, no tardá aquesta situació en traspassar sos limits, quedant concertat lo mes vil dels concubinatjes, á la sombra del infelis Andreu.

Encare que, no ab tota la realitat, algo comprenqué l' Andreu y preveyent lo desengany que li reservaban los dos sers á qui tant havia estimat, s' agravá tant en sa malaltia, que prou ella l' haria conduhit aviat al cementiri, si la impaciencia dels dos amants, no hagués esperonat lo desitj de treurers aquell home del devant. ¡Lo temor de que l' Andreu un dia podia sorprendrels los tenia sens sossego!

Era l' Andreu de temperament espantadis y molt cregut en materia de bruixas y fantasmas, y més de quatre vegadas havia explicat fantásticas aparicions que á la ait havia tingut. D' aquesta debilitat, trágueren

especialment, lo partit criminal que desitjavan los dos amants.

Sovint, á las nits un fantasma se presentava á l' Andreu á atormentarlo, en sa propia arcoba

Lo resultat d' això precipitá lo trist desenllás. L' Andreu morí entre espasmes de terror, una nit en que 'l malehit fantasma estigué més inhumá que de costum.

l' Albert y l' Antonia si bé mostraren tristesa y vestiren dol, se murmurá pel barri que no sentiren gran cosa la mort de l' Andreu, y vingué á donárlasen la rahó de que al mitx any verificaren son casament, quina precipitació escusá l' Antonia, dihent als vehins, que ho havian fet «per no fer enrahonar á la gent.»

Entre 'ls dos esposos no hi hagué pas un quart de felicitat. Aquesta va desvaneixers desde la primera nit de matrimoni, en que una lleugera frase de l' Antonia, sigué la primera guspira que despertá lo remordiment en lo cor de l' Albert.

Moments avants de apagar lo llum, digué l' Antonia esclafint una rialla:

—Uy! Albert, quina pór! aixís tot blanch semblas un fantasma...

—Com?... Qué?... Un fantasma?... digué l' Albert.

Y 'l fantasma ja no 's separá més de sa imaginació, especialment á las nits: mentres ocupaba 'l lloch mateix del primer marit de l' Antonia, sempre tenia al devant un fantasma alt, molt alt, de blanca túnica y testa quina cara li recordava la del Andreu.

Ben a' rebès de l' altre in'elís, l' Albert desprocurat de sobras, may cregué en fals aberracions, per lo que deya á l' Antonia cuan procurba persuadirlo:

—Si, ja ho sé, ja ho sé que aixó son falornias, pero aquest es un fantasma estrany, lo veig, lo sento, se 'm posa damunt del pit y m' augega, aquest fantasma me matará.

Y així sigué. Lo deliri aná en augment y morien un d' aquells espasmes de l' Albert en que l' Antonia li cridaba:

—Albert, Albert, no desvariegis, no n' hi han de fantasmas, ja ho sabs que no n' hi han!...

—Si, ja ho sé, pero 'l tinch aquí, aquí damunt... m' augega... m' escanya...

Y fins en aquets últims instants de sa agonia vegé al fantasma, venjatiu, esferehidor, de blanca túnica y punyal en má. Era aquell fantasma horrible, que sols se presenta als que tenen en lo cor lo rosech de una vil acció, y que 's reconeix ab lo nom de la conciencia.

J. XIMENO PLANAS.

FANTASIA

¡Un sustitut!

SERVEY DE HORA

ARENYS DE MAR.—Lo passat diumenge posaren en escena en la societat del «Ateneo» los aficionats de costum, lo drama catalá «La Bola d' or» y la comedia catalana «La feina d' en Jafá» obtenint totas duas acceptable interpretació per part de tots cuants hi prengueren part.

1

2

3

4

5

6

Un recort de la velluria ó Bona fe d' aquells temps

S' ha posat en estudi pera representar-lo lo dissapte de la festa major de aqueixa vila, lo drama catalá «*Lo ferrer de tall*».—P.

SABADELL.—Diumenge passat inaugura ab éxit sas funcions en lo teatro Cervantes la notable companyia catalana del teatro Romea. A la tarde se representá lo drama *Lo ferrer de tall* y la pessa *Sense sogra*. Per la nit *Lo primer amor* y *Carlos I*. Lo preu d' entrada s' ha posat al económic preu de un ral.—Ll.

RODA.—En lo teatro d' aquesta pintoresca població lo més passat se doná una representació del drama *La banda de bastardia*. la que sigué molt aplaudida.—A.

VILANOVA Y GELTRÚ.—Diumenge, 3 del actual, en lo «Tivoli Vilanoví» se posá en escena, per la companyia cómic-lirica que dirigeix don Joseph Bosch, la sarsuela catalana en un acte *Dormí*, que sigué del agrado de la concurrència, mereixent nutrits aplausos lo ja mentat senyor Bosch y la tiple senyora Alavedra, qu' es una bona adquisició qu' ha fet la empresa.

Complèm que si possessin en escena més obras del género de la citada, sería del agrado del públich, que ja anyoraba la sarsuela catalana.—P. P. P.

GRANOLLERS.—La compañía dirigida per lo primer actor D Vicente Miguel y de la que 'n forman part las distingidas actrius Sras. Valero, Antigas, Miguel y Salas y los celebrats actors Srs. Bernadez del Castro, Giménez, Casals, Oliver y Riba posaren en escena la nit del dissapte y diumenge passats en lo teatro de «La Union Liberal» y per la nit del mateix diumenge en lo Casino, tres obras castellanas de reputats actors dramátichs.

La execució va esser inmillorable; temps feya que 'n aquesta vila no se havia presentat companyia tan escullida.

La concurrència va esser escassa, tot á causa d' estar lo públich escarcat y fastidiat de veurer en nostres teatros companyias de *Saltis banquis*.

Crech que si la companyia continua donant funcions y posa en escena obras de igual importancia com las representadas en los teatros de «La Union Liberal» y Casino, lo públich tornarà á concurrer al teatro com feya dos anys enrera.—C.

4

8

CUADRO FINAL

Qui bé t' estima 't farà plorar

La Pepeta, era noya d' uns disset anys, petitona, es-primatxada, morena y tant d' ulls com de cabell, negra com una mora. Ajunteu á tot aixó, lo aixelebrament propi de la edat; y qu' es moria pera poguer ballar á la sala de cualsevol cassinet, buscant adelerada invitacions; y com aquell qui diu, ja coneixeu lo tipo. Una xicota y com aquell qui diu, ja coneixeu lo tipo. Una xicota, era de rigor que tingués promés; y en efecte, 'l tenia.

Si n' estava d' enamorat en Lluís de la seva Pepeta! Feyta deu mesos que tenian relacions, s' estimaban de debó, pero de barallas y morrcets, ne tenian dia per altre.

Ell era tot formalet y engelosit, mes ella patia de ser un tant lleugereta de mollera. La passió pe 'l ball, era la seva flaca.

—Ballar ab un altre, no es pas cap mal,—li deya á n' en Lluís;—jo no tinch cara pera dar micos als joves.

—Donchs ets la meva promesa, ho saben los teus pares, nos tenim de casar d' aquí dos anys, y no m' acomoda que ballis ab ningú més que ab mí; ho tens entés?—replicava en Lluís, y rahó que tenia pobre

xicot.—Mes no passavan d' aquí las sevas desavinensas.

La Pepeta cusia de blanch y treballava al Call, en un taller.

En Lluís, treballava de fundidor á *La Marítima*, y cada vespre al plegar de la feyna, passava pe 'l Call, ahont juntantse ab la Pepeta feyan via tot xano, xano, cap al Poble Sech, barriada en la que tenia son domicili respectiu, la enamorada parella.

Una ratxada de vent ponenti, vingué á deturar la potent vitalitat de nostra industria ferrera, mercés á un ruinos tractat de comers celebrat ab la forta Inglaterra, y *La Marítima*, la cap de colla de las fundicions catalanas, tingué de despatxar un centenar de treballadors. En Lluís, fou dels compresos en la vaga. Al pobre minyó, la febra d' amor, lo consumia y com estar parat equivalia á prorogar per llarch plasso lo casament, donchs qu' un treballador sense feyna, d' endeutat aviat ho está, tant va mirar y rebuscar, que á la mateixa quinsena lograba trobar feyna á la ciutat de Reus.

De la despedida intima dels dos promesos, res se 'n sab, ja que la Pepeta era molt reservada en tocant á comunicar expansions, y ni la curiositat de sas amigas de feyna, va lograr averiguarne cap detall.

Pero lo que si se sab, es la recomanació que 'n Lluís feu á sa estimada ants de pujar al tren, y també que al

darli la mà per última vegada, los seus ulls varen mirar-la ab indefinible expressió de tristesa, y fins li escaparen llàgrimas.

Y ja 'l tenim á Reus, esperant frisós lo felís dia de reveurers.

En Lluís, tenia absoluta confiança, en un amich á qui al marxar va confiar l' honrós y delicat càrrech de secretari particular prop de sa estimada, ella no sabia de lletra (y ell casi 'n sabia tant com ella) y no era del cas que un cualsevol, s' enterés de la correspondencia dels dos.

La Pepeta, que tenia ab l' amich molta confiança, va suplicarli una missió no menos delicada y fou la de que li ensenyés de lletra. La Pepeta confegia bé las lletres grossas del Narro y en quant á escriurer, havia arribat unas pocas llistons avants dels palots y ganxos, es á dir, podia comensar á apendren lo dia que vulgués.

Oh, poder màgich del amor!

Als tres mesos, la nova educanda, si bé no llegia de correguda las cartas de son Adonis, las entenia tal cual, donchs que la práctica se feya sobre d' aquells manuscrits, y tota soleta, baix experta direcció, s' escribia ja sas missivas d' amor.

¡Quin temps més deliciós passá en aquella correspondencia intima!

Mes tots los idilis tenen la seva fi, que no sempre es idiliaca.

La Pepeta, al compás dels seus ràpits progressos en l' art de ilustrarse, oblidant sas formals protestas, no descuidaba de conreuhar lo bellugadís art de Terpsícore, y lo qu' es més, permetia que 'ls joves coneguts, la galantejessin y fins que algún l' acompanyés á casa al plegar de la feyna.

Un xixaretlo, un taratllot d' aquestos qu' es dedican á la conquista de castells caiguts, y á sitiir fortalesas, que ja 's veu las hi falta aigua, se proposá á fer l' home festejant á la Pepeta.

—Noya, aixó no vá, li digué l' amich de 'n Lluís, pot ell saberho y ay Deu, quin tripijoch s' arma...

—Bá... bá... ell deu fer la seva broma á Reus, ¿y quin mal es que jo 'm diverteixi? per aixó, lo carinyo li guardo tot sancer.

Com Reus no es molt lluny, y Cupidet s' encarrega de trasmetre novas sense cobrar propina, la cosa arribá á orelles del xicot y...

Era un vespre d' hivern; á las vuit, hora de plegar, surtiren las minyonas del taller pera anarsen á casa seva, qui sola, qui acompanyada.

Lo carrer de Sant Domingo del Call, es fosch y poch concorregut á las vespradas y ve molt apropósit pera preparar un parany.

No havia la Pepeta tombat la cantonada, cuan va sentirse lo xech d' un revés tremendo, piramidal.

Al endemá, á l' hora acostumada, las noyas van fer cap á la obligació; y la Pepeta també va acudir, pero tota cloc-h-piu, y ab lo mocador del cap tirat envant, que li tapaba més de mitja galta.

Prompte s' en van adonar totas.

—¿Qué tens, Pepeta?

—Manoy, quina cara. es morada com un fetje...

—¿Qui t' ho ha fet?

—¿Cóm ha sigut?

Y las abrumadoras preguntas feyan tant dolor á la noya, com lo mal que duya sobre.

—Rès, ahir vaig caurer.—Respongué ella espurnejantli 'ls ulls.

—No es pas vritat, Pepeta, lo que á tu 't va caurer, ha sigut una soberana bofetada d' en Lluís, no ho neguis, encara 'm sembla que la sento. Que m' havia de pensar jo ahir al despedirnos que tu haguessis arreplegat aquell revés de salvatje!

La noya va esclatar en forts sanglots y aviat arrencá en desfet plor.

—¡Quín brétol!

—¡Quín poca vergonya!

—Portal 'ls *trebunats* y que vagi á presiri... Pobre, Pepeta!... Y per aquest tenor s' anaban desfogant las amigas.

—Ja ho sab lo teu pare?

—Contali y que li rompi 'l cap á n' aqueix pitlo.

—No, no: jo 'n tinch la culpa, en Lluís m' estima y la gelosía l' ha cegat.

—Y no hi renyirás?

—T' hi voldrás casar?

—Que farà després, si ara ja comensa...

—Jo no 'l voldria pas, Deu m' en reguart.

—Dexeula estar, vá interrompre la mestressa, el'la coneix en Lluís millor que vosaltres y jo sé que al marxar, va dirli; si vas á ballar, ó fas lo tonto ab algún xicot, á tu 't faré malbé, y á n' ell, li trencaré las camas. Qui bé hos estimi, vos farà plorar.

Ningú va donarli la rahó.

No feya un any d' aquest succés, que més enamorats que may, en Lluís y la Pepeta s' unian en matrimoni.

La Pepeta que era ab tot, una xicota honrada, s' esmená radicalment de sos petits defectes y actualment encare viuhen ab santa pau y alegría.

J. BRÚ.

TEATROS LOCALES

TIVOLI.—La sarsuela *Los dineros del sacristan*, una de las duas obras estrenadas últimament ab gran éxit en aquest teatro, es un bonich cuadro, quinas principals situacions han servit al Mtre. Caballero pera compondrer bellisims números de música dels que la major part, se farán prompte populars, com tota la música d' aquest notable compositor.

Lo desempenyo, esmerat, distingintshi en primer terme la Srta. Pretel y los Srs. Pinedo, Gamero y Guardia.

Las tres decoracions estrenadas en aquesta obra son de bon efecte, especialment la del segon cuadro.

L' altra obra, *Los Africanistas*, es un apropósit que si be la trama careix de novetat, se veu ab gust perque abunda en situacions cómicas y acudits.

La empresa que no descansa en oferir continuas novetats, anuncia lo próxim estreno de una nova obra, en tres actes, del aplaudit autor senyor Pina.

ELDORADO.—Continuant ab los éxits de las obras darrerament estrenadas, ha comensat á donar funcions de benefici. La setmana passada tingué lloch lo del celebrat artista senyor Riquelme, que 's vegé correspost per numerós públich que acudí á demostrarli la simpatias de que s' ha fet mereixedor per sas acertadas creacions.

Per ahir estava anunciat lo del senyor Valero que segurament se veuria també molt concorregut.

NOVETATS.—Escassas son las que ha presentat últimament, com aixis mateix ho ha sigut la concurrencia que hi ha assistit en la major part d' aquestos dias. Llástima, perque la companyia, á més d' ésser important, es la única de declamació que actua al present á Barcelona.

GRANVIA.—Ab bon peu ha comensat la nova temporada. La baratura d' entrada no feya esperansar companyia tan important y completa, ni conjunt tan acabat com ha resultat, en totas las obras que fins ara s' han posat en escena.

Entre 'ls artistas que més s' han fet aplaudir, en las funcions fins ara donadas, recordém á las senyoras La-

maña, Rodríguez, Quetcuti, Alcazar y Alfons y los senyors Colomer, Mata, Oliva, Miró y Lopez.

A més, lo repertori es abundant y 's preparan alguns estrenos.

D' això se 'n diu sapiguèrbo entendre.

JARDÍ ESPANYOL.—S' han donat algunes representacions de la bonica sarsuela *Un casamiento republicano*, rebudas ab molts aplausos, distinguintshi la senyora Mateu y los senyors Alonso y Huervas.

S' anuncia la popular obra *De Sant Pol al Polo Nord*, com també *Las reformas* que acreditant lo titol ha sigut objecte de algunes *reformas*.

CIRCO ECUESTRE—Los artistas Casnell, clowns musicals que han debutat últimament, han superat á lo molt que se n' esperava de la fama ab que venian precedits. Es en lo gènere, lo millor de tot lo molt que s' ha vist. Lo repertori dels clowns Casnell es abundantíssim y lo partit que treuen dels variats aparatos que presentan es sorprendent.

D' aquets artistes es lo que se 'n diu una, bona adquisició.

LABRUGERA.

ESCALAS AVALL

—Vetaquí á lo que s' esposa un hom al anar á cobrar un compte á fora d' hora. Oh, y 'l mal es que per aquestas cosas empre ho es á fora d' hora.

BARREJA

- Los somnis que fan feresa,
- lo cant *fi* de la granota,
- un bon partit de pilota,
- los peus de porch, la franquesa;
- las óperas primorosas,
- los trajos de l' antigalla,
- lo plorar de la canalla,
- las corbatas vermellosas,
- la *Verbena*, los matons,
- los gemechs dels violins,
- los banys y lo fruyt dels pins,
- las cuscunillas, los llicsons,
- lo café sense tramoyas,
- lo *nyich nyinch* de las botinas,
- l' aygua fresca de las minas,
- los peus petits de las noyas,
- l' arrós ab musclos, lo dormí,
- los llonguets, las francesetas,
- los balls llarchs..... y las pissetas,
- Tot això m' agrada á mí.

M. G. MIR

ROMANS

La important biblioteca que va formantse per medi del folletí de *Lo Teatro Regional*, desde 'l present s' enriqueix ab un altre important obra.

Las 16 planas d' avuy son las primeras del notable drama de costums catalanas «La flor de la montanya», en tres actes, en vers, original del r' putat autor don Ramon Bordas Estragués.

Considerada la importancia de l' obra, y l' èxit obtingut per los números extraordinaris de 16 planas de folletí, durant la publicació de «La flor de la montanya» dits números extraordinaris surtirán setmana per altre, això es, lo número vinent portará folletí de vuit planas, l' altre de 16 y aixis, fins á terminar, ab quin sistema se completarà l' obra ab promptitut y baratura, com acostumém en totas las que venim publicant. Los preus serán com sempre; números extraordinaris 15 céntims y 'ls altres á 10.

—Lo dia 27 del corrent se celebrarà en lo Parch una gran festival infantil, de quin programa forma part una cantata del Mtre. Rodoreda, alusiva al acte.

—A Valladolid ha tingut lloch ab extraordinari èxit l' estreno de la sarsuela «La verbena de la Paloma.» Hi assistiren los autors als que se 'ls tributá una gran ovació.

—En la Societat Petit Gayarre, demá diumenge, tindrà lloch una escullida funció, composta de obras catalanas, á benefici del director de la companyia D. Anselm Rius.

—La Galeria de Figueras de Seu de la popular Societat «Niu Guerrer» se veu favorescuda, cada nit d' exhibició, per numerosa concurrencia. Los senyors suscriptors d' aquest periódich que desitjin visitarla, en nostra Administració se 'ls facilitarà targeta d' invitació.

—La important Societat Roger de Flor celebra durant aquest mes, extraordinarias festas, ab motiu del tercer aniversari de sa fundació. Forma part de las mateixas, la funció que tindrà lloch demá diumenge á la tarde y quin producte total se destina á benefici dels pobres.

—Recomaném á tots cuants recullin los folletins de «La flor de la montanya» y desitjin després, encuadernarla, la conveniencia de que no 'ls tallin ja que si son sense tallar, l' encuadernació resulta més facil.

—Próximament publicarem las Bases pera la celebració d' altre Petit Concurs.

—La última obra de Emili Zo'la, «*Lourdes*» acaba d' esser condenada al INDEX pel tribunaleclesiástich. romá.

—Ha mort á Madrid, diumenge passat, lo notable pintor Frederich Madrazo. Actualment era director del Museo Real de Pinturas.

CUL DE SACH

Entre baylarinas:

- Creu, noya, qu' estich molt aburrida d' aquesta vida... m' agradaria disfrutar calma y tranquilitat...
- Vois dir que 't conformarias á viurer com una dona de las que 'n diul en de sa casa?
- Y per qué no?... me té sens cuydado lo dir de la gent!

TINTER MODELO

DOLORA

Cubert de núvols l'espai estava
freda vesprada d'un jorn d'hivern.
lo vent s'ohía qu' al lluny xiulava,
de greu tristesa tot respirava...
sofrir etern!!

Vegí tancada la finestreta,
la que á mi 'm guarda tan grats recorts;
del niu fugia una aureneta,
y, era la mostra que la nineta
dels meus amors,

eix mon deixava en aquell dia:
entre las brissas del oronel,
y en un chor d'àngels qu' es confonía
de veus y arpas dolsa armonía
s' en pujá al Cel.

SALVADOR BORRUT Y SOLÉ

TARGETA

MANEL LLADROFO Y NATA

Formar ab aquestas lletas lo títol d' un drama catalá.

P. MATALÁS.

La solució en lo número próxim.

SOLUCIONS DELS ENIGMAS INSERTAS AL NÚMERO 122

TARGETA.—Las joyas de la Roser.

GEROGLIFICH.—Per punts un mitxó,

COMPLEMENT

L' abundantíssim número de papeletas rebudas, no ha sigut motiu suficient pera que endevinessin la paraula corresponent. Las enviadas ab més ó menos abundancia han sigut; *grandesa, noblesa, febrostia, tristesa* (d' aquesta passen de 50) *llanguidesa, melangia, cambra, exelencia, esclavisansa, bojeria, ponsonya, comptesa, pobresa, gelosia, realeza, magestat, pena, noblesa, cambra, alegría, realtesa, dolesa, petitesa, amargura, comptesa, testa y boniquesa.*

Demostrant que 'ls interessats no han llegit ó no recordan del tomo de poesías ESPERANSAS Y RECORTS de D. Víctor Balaguer, publicat l' any 1866, la composició *Las cinch diadas del amor*, página 115 en quína tercera ratlla haurían vist que la paraula buscada es:

LLATZERIA

Y ara fins á la próxima, que no 's farà esperar gaire.

Com que no soch caramot,
aquest joch del «Complement»
si no ho entench malament
voldrá dir, que no hi es tot.

Correspondencia

Victorino de Gelida, es molt defectuós.—M. Tomaset, sols lo primer.—J. P. R., es assumpto que s' ha tractat molt y requereix condicions.—P. Rico, anirá alguna; com més negra millor, recordis de la *China na-na*.—Lambert Escaler, no era descuit, si no degut á combinacions.—Joseph Pont y Espasa, anirá.—M. Ballester, acostumém á parlarne després.—P. Giró, es algo defectuosa, veurém.—P. Sala, anirá lo més petit.—Sartori, es molt ignocenta.—Pepet de Iluro, alguna; procuri enviarho en cuartillas y escritas á una sola cara.—A. Escolá, anirá.—Salvador Borrut Solé, té un tó massa flo-
ralesch.—B. Montagut, es defectuosa y l' acudit no resulta.
Tot lo demés que no 's cita, no 'vá prou bé.

AVIS

Tots los senyors que vulguin la comedia *Qui oli remena...* encuadernada, ó alguna de las anteriorment publicadas, poden passar á l' Administració.
Condicions las de costúm.